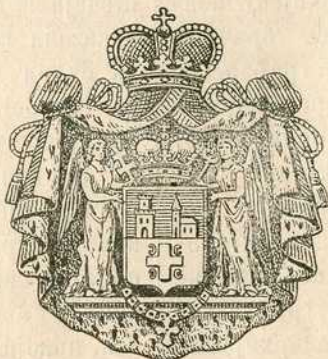

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 18.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 3. маја 1898.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Бр. К. 97 зап. ех 1898.

Извештај

епархијске конзисторије Темишварске поднесен скупштини епархије Темишварске сазваној за дан 15. (27.) априла 1898. о деловању исте конзисторије од почетка 1888. до краја 1897.

Славна епархијска скупштина! Према одредби чланка XVIII. привремене уредбе о епархијама од 29. маја 1871., част је потписаној епархијској конзисторији поднети славној скупштини епархије темишварске следећи извештај о деловању своје за време од пуних последњих десет година дана, наиме од времена последње скупштине епархије ове, одржане дана 20. и 21. јануара 1888., па до краја 1897. године.

Течајем прошлих десет година ушло је у уруцбени записник потписане епархијске конзисторије 9079 поднесака, који су сви решени у 121. седници под 7829 делатних бројева односно с толико одлука потписане епархијске власти.

Број седница по појединим годинама био је овај: 1888. године 10 седница, 1889. године 14 седница, 1890. године 12 седница, 1891. године 11 седница, 1892. године 12

седница, 1893. године 14 седница, 1894. године 12 седница, 1895. године 13 седница, 1896. године 12 седница, 1897. године 11 седница.

Број поднесака и решидабa био је у појединим тим годинама овај: у уруцбени записник конзисторијални ушло је 1888.: 731 поднесак, 1889.: 1006 поднесака, 1890.: 965 поднесака, 1891.: 868 поднесака, 1892.: 786 подн., 1893.: 1000 поднесака, 1894.: 1065 поднесака, 1895.: 1202 поднеска, 1896.: 758 поднесака, 1897.: 698 поднесака.

Број решидабa пак у појединим годинама био је овај: 1888.: 578 решења 1889.: 741 решење, 1890.: 735 решења, 1891.: 670 решења, 1892.: 1038 решидабa, 1893.: 882 решења, 1894.: 907 решења, 1895.: 1076 решења, 1896.: 640 решидабa 1897.: 562 решења.

Мањи број решења, него ли је број поднесака, разјашњава се тиме, што се о више поднесака, који у свези стварној стоје, обично једно заједничко решење и под једним бројем доноси.

Из овог статистичког прегледа о пословању потписане епархијске конзисторије види се, да је најјаче била заступљена поднесцима 1895.

година. То је наиме она година, када је уведено у брачним стварима почам од 1. октобра 1895. облигаторно суђење грађанских судова, па су верни поднашали што више бракоразводних молба и тужба пред епархијску конзисторију, да би у ствари развода брачних духовни суд пре ступања у живот грађанског судства у томе питању коначно решење донети могао. Тиме што је с 1. октобром 1895. заведено облигаторно суђење државних грађанских судова у брачним парницама и што од тог доба до данас није било још нових парница брачних код ове епархијске конзисторије, које би иза донесене пресуде грађанског суда имале да се расправе код епархијских конзисторија, даде се растумачити мањи број поднесака код ове епархијске власти у годинама 1896. и 1897.

Са 1. октобром 1895. ступили су на снагу државни закони, гласом којих је облигаторно суђење у брачним стварима свих конфесија у ужој угарској пренесено у надлежност државних грађанских судова, даље је уведен облигаторни грађански брак, и заведене су државне матичне књиге; узакоњена је слобода вероисповести, и издати су потребни прописи о томе, у којој вероисповести имају да се васпитају деца. К тим законима издала су надлежна кр. угарска министарства сходне проведбене наредбе, које су све као и односни закони саопштене знања и равнања ради подручном свештенству.

Поводом тих нових закона издао је св. архијерејски синод митрополије карловачке исте године окружницу своју, у којој је дао сходна упутства свештенству, како се има владати у стварима, за које су услед новог законодавства нови прописи уведени.

Према тим новим законима остављено је вернима на вољу да могу после склопљеног грађанског брака и не склопити црквеног брака. Под утицајем те слободе било је у епархији крајем 1896. 20. црквом неблагословених бракова, који су по прописима грађанског брачног права склопљени.

Даља главна делатност потписане епархијске конзисторије кроз последњих десет година протезала се је на припуштање свештеничких кандидата и већ рукоположених свештеника к' полагању стечајног испита за получење парохијског звања. Ова епархијска власт држала се

је у овоме питању односне одлуке срп. прав. народно црквеног сабора од 1875. године, потврђене највишим решењем од 30. новембра 1875. и припуштала је према томе полагању стечајног испита и свршене бегослове, који су исказали само, да имају испит зрелости, или да су од допринешења сведоџбе о томе испиту ослобођени надлежним високим кр. угар. министарством у Будимпешти.

За испитивање дотичних кандидата постоји стално посебно конзисторијално поверенство, коме је председник Ђорђе Влаховић окружни протопресвитер вел. кикински, а били су чланови у почетку прошлог десет-годишња, сада већ покојни јереј Павле Димић, бивши парох башахидски, и администратор парохије и протопресвитерата арадског јереј протонамесник Јован Новаковић. — 1892. године буду услед смрти првог и у сљед тога, што се је други захвалио на чланству тога поверенства, за чланове истог поверенства постављени: јереј Милутин Думић парох меленачки и испитани професор богословије, и јереј и протонамесник Светозар Дражић парох крстуреки, који и данас као чланови споменутог испитног поверенства функционирају.

Даља делатност епархијске конзисторије протезала се је на попуњавање упражњених парохијских места постављењем администратора парохија на та места, и издавањем одредба ради сталног попуњења тих места, у коју потоњу сврху расписивани су стечајеви у српским листовима (у новије време, у „Српском Сиону“,) донашана су решења о припуштању дотичних стечника к' избору пароха, одређивани су конзисторијални повереници ради руковања тих избора, потврђивани су односно именовани на основу предходно обављеног избора пароси, системозовани парохијски помоћници протопресвитери протопресвитератски помоћници, лични парохијски помоћници и ђакони за извесна места, и увађани су у односну службу односно приказивани били вернима дотичног места кроз окружне протопресвитере, или друга свештена лица, која су онда епархијској конзисторији о томе извештај поднашала.

У прошлом десетгодишњу било је у епархији свега 49 свештеничких избора, од којих отпада; 1. избор на избор пароха-проте у Араду обављен 1894. године. Иначе било је таквих избора у години 1888: 3, 1889: 6:

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBS.SR

1890: 10, 1891: 6, 1892: 6, 1893: 4, 1894: 5, 1897: 4.

Услед притужаба и пријава поднашаних против појединих свештеничких лица одређивана су по предходно затраженом изјашњењу на такову пријаву, а често пута и без затраженог таковог изјашњења истраге и извиђења пријављених престапа и изгреда, па су иза обављених извиђења по писменом или усменом саслушању конзисторијалног фискала данашње дисциплинарне пресуде сумарним путем, а у случајевима законом одређенима по проведењу редовне парнице на основу подигнуте фискалске тужбе.

Дисциплинарних пресуда изречно је у прошлом десетгодишту свега 33. — Казне састојале су се: у изрицању негодавања 1) у усменим и писменим опоменама преосвећеног господина епископа дијецезана 2), у писменим опоменама епархијске конзисторије 8), у подељивању писмених укора 4), строги укора 7), и најстрожијих укора 6), и то писмено 2), и пред лицем епархијске конзисторије 4), у епитетијама у једном од подручних манастира 6), у премештају администратора парохије казне ради као и у ускраћивању права компетовања кроз одређено време на парохијска места.

Ове казне изрицане су због разних дисциплинарних престапа свештеничких, међу којима се особито истичу немарност у испуњавању парохијско-свештеничких дужности и свештеничком чину не одговарајуће понашање.

Против таквих и других решења конзисторијалних попримљени правни лекови поднашани су на надлежњо решење срп. прав. митрополитско - црквеном савету у Карловцима. — Осим тога су како високо истоме, тако и осталим вишим аутономним и евентуално државним властима поднашани на захтев извештаји у разним код епархијске конзисторије решеним предметима. Решења виших власти саопштавана су вазда интересираним странкама путем надлежних протопресвитератских звања.

Узимани су на знање извештаји окружних протопресвитерата о исповести, одржаној сваке године један пут са свештенством подручним, и чињена су сходна расположења, да сви свештеници к' таковој исповести један пут у години приступе.

Постављене су катихете за срп. прав. ученике и ученице у свима неправосленим осно-

вним и средњим школским заводима у епархији. Такви заводи постоје нарочито у Темишвару, Вел. Кикинди, Вел. Бечкереку, Араду и Вел. Ст. Миклушу; искани су извештаји од истих катихета о успеху дотичних ученика у веронауци и шиљани су на испите из веронауке посебни повереници епархијске конзисторији, који су о успеху у веронауци конзисторији извештаје своје подносили.

Одобравани су планови, и даване су дозволе за ново зидање и оправљање капела и црква и чињена су расположења ради освећења истих, обично кроз окружне протопресвитере, а само у случају запречености њихове кроз месне свештенике.

У прошлом десетгодишту сазидане су нове цркве црквеним општинама: Кнез, Кеча, Нађлак, Станчево и Моноштор.

У сврху рукополагања свештеничких кандидата, који нису имали за то рукополагање потребних канонских година, поднашане су молбе на високо кр. угарско министарство богочасти и јавне наставе у Будимпешти ради опроста за рукополагање мањкајућих година; а по добивеном томе опросту рукополагани су дотични кандидати за ђаконе и пресвитере, и упућивани су, да се пре наступа самосталног вођења парохијског звања имају шест седмица вежбају под руководством искуснијих и старијих свештеника у обављењу свих свештеничко-парохијских дужности, па су тек иза истеcheња тога времена могли бити уведени у подељено им звање.

Течајем прошлих десет година рукопожено је за ђаконе и пресвитере 55 лица, који број се дели на поједине године овако: 1888. 3., 1889. 3., 1890. 3., 1891. 6., 1892. 10., 1893. 9., 1894. 9., 1895. 4., 1896. 2., 1897. 6.,

У предмету дотације свештеничке издариане су наредбе на подручне општине, где је пријављен био немар њихов у уредном издавању плате свештеничке, да плату ту свештенству уредно издају, да парохијске домове, где их нема, подижу и постојеће оправљају и у употребном стању одржавају. Чињена су расположења ради поделе територијалне парохија међу свештенством у истом месту. Решавани су препори о подели прихода међу свештеницима пригодном премештаја њиховог, исто тако међу свештеницима и удовим попадијама за време

правања удовичког права на половину прихода парохијских, као и овопредметни препори између општина с једне стране а свештеника и удових попадија с друге стране; исто тако препори имовинско правне односно дотацијоне природе међу свештенством и појединим лицима.

Издаване су наредбе у ствари уважања респектуалне плате за свештенство, где таква плата уведена не беше; исто тако донашана су решења о плаћевном разреду извесних парохија. Све ове наредбе издавала је епархијска конзисторија, док високославни саборски одбор није 1896. године наредио, да о питањима ове врсте нису надлежне решавати епархијске конзисторије, него епархијски административни одбори. Потоњи исказ о делатности ове врсте садржан је у извештају овоепархијског административног одбора.

У ствари дотације свештеничке препоручиване су високославном саборском одбору сиромашне црквене општине, ради получења припомоћи из народног јерархијског фонда у допуну дотације свештеничке, које су молбе већим делом повољно решене биле. — Течајем прошлих десет година добиле су такову припомоћ ове црквене општине: Канак, Кнез, Моноштор, Лукаревац, Хрњаково, Станчево, Петровосело, Краљевац, Фењ, Ђир, Толвадија и Овсеница. Осим тога поделио је високославни саборски одбор из фонда за помешане српско романске црквене општине, које се јерархијски деле, припомоћ од 3000 фор. црквеној општини у Мехали, од 1000 фор. црквеној општини у Нађлаку, и 500 фор. црквеној општини у Моноштру; првој за олакшање исплате, односне одштетне своте Романима, другим двома општинама за зидање цркве.

Ради получења државне припомоћи из дотације, која се вотира сваке године уставним путем, за цели источно православне цркве у Угарској; препоручивани су високом кр. угар. министарству богочасти и јавне наставе у Будапешти поједини слабији дотирани свештеници и удове попадије.

Већ је године 1889. закључено било препоручивати ради получења те припомоћи само свештенике, који се налазе у служби на парохијама V. и VI. плаћеног разреда; али је епархијска власт обилажењем тога закључка препоручивала у тој ствари и свештенике, који се на боље дотираним парохијама налазе.

Телесно или душевно немоћни свештеници, који су за вршење свештеничко парохијских дужности неспособни постали, стављани су у стање мира, пошто им је претходно високославни саборски одбор мировину (обично 400 фор. годишње) из народног јерархијског фонда поделио, и на исплату дозначио; или су таквим свештеницима пристављени лични парохојски помоћници уз право истих помоћника на уживања половине прихода берива с односном парохијом скопчаних. У више случајева поделио је високославни саборски одбор таквим немоћним свештеницима, који се на слабије дотираној парохи налазе, припомоћ од 200 фор. годишње из јерархијског фонда за држање личног парохијског помоћника.

Течајем прошлих десет година умировљено је било свега 7 свештеника (1888: 2, 1889: 2, 1890: 1, 1892: 2,) и то 5 на терет народно јерархијског фонда с мировином од 400 фор. годишњих, а двојица при св. ваведенском храму у Вел. Бечкереку на тај начин, што им је плата и сесија једног пароха при томе храму свакоме у половини на уживање остављена, дочим је на администрацију обе те парохије постављен један свештеник с беривима једног пароха при истој храму.

Припомоћ за држање личног парохијског помоћника по 200 фор. годишње из јерархијског фонда подељена је била до краја 1897. тројици немоћних свештеника.

Окружни протопрезвитери подносили су годишње извештаје о протопрезвитерским визицијама, годишње исказе о стању подручних црквених општина о кретању народа у њима и стању парохија и свештенства, усљед којих су извештаја и исказа сходна расположења чињена.

Исто тако позивано је подручно свештенство до 1. октобра 1895, да подноси политичким властима исказе и статистичне податке о кретању народа у дотичним парохијама, дочим је од 1. октобра 1895. због уведења државних матица отпала потреба, да свештенство за државу такове исказе подноси.

Потписана епархијска конзисторија стављала је у смислу основног писма стипендијске закладе пок. Петра Божића предлоге своје високославном саборском одбору ради подељења упражњених стипендијских места у тој заклади с годишњом стипендијом сада од 150 фор ав.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Уједно су прегледане и сведоџбе дотичних питомца ради уверења о успешном напредовању њиховом у наукама. — У периоду прошлих десет година падају и јерархиско имовне деобе између Срба и Романа у помешаним српско-романским црквеним општинама: Фенлаку, Моноштру, Сараволи, Вел. Ст. Миклошу и Чакову, па је потписана епархијска власт имала да чини нужне кораке и сходна расположења ради коначног provedeња тих деоба, о којима се у осталом посебан извештај славној епархијској скупштини подноси.

Чињена су сходна расположења ради исправка погрешних уноса у матичним књигама, што их је обвезано да води парохијско свештенство.

Подручном свештенству подељивани су у случају болести или у друге сврхе допусти, односно отсуство из парохија уз обвезу истог, да се за поуздану замену у служби за време отсуства из парохије побрине.

Дозвољавано је појединим свештеницима из разних парохија, да се могу међусобно испомати у случају неодољиве запречености у вршењу свештеничко-парохијских дужности.

Препоручивано је подручном свештенству држање поучних богословско-духовних часописа и набавка разних књига богословског садржаја.

Достављани су свештенству нови обрасци за брачна извешћа (за испите, уверења и оглашења) што их је 1895. св. архијерејски синод митрополије карловачке ваљаношћу од 1. јануара 1896. почам увео. Поднашане су молбе високославном саборском одбору ради реактивирања парохијске сесије у Овсеници у сврху постављења засебног свештеника у истој црквеној општини. — Донашана су решења о подели камата из Дамаскинове закладе, међу свештенством у Араду, које припомоћ из исте закладе ужива. — Решаване су замолице разних муниципалних и државних власти и звања. Донашана су усљед разних притужаба решења о продаји црквених столова разним особама.

Године 1895. добила је превизију потврду уредаба о мировинском фонду за удовице и сиротну децу свештенства православне митрополије карловачке, која је ступила у живот 1. јануара 1896. Тим поводом чињена су сходна расположења ради уписивања свештенства за чланове тога фонда и шиљани су у смислу

односне законске установе прилози изабраних пароха и системизованих парохијских помоћника у износу од 10 фтор. у исти фонд. — Поводом ступања у живот те уредбе наредио је високославни саборски одбор, да од 1. јануара 1898. престаје у §. 26 I. прев. кр. отписа од 10. августа 1868. утемељено право удовица и малолетне деце свештеничке.

Донашана су сходна решења у случају неовлашћеног упадања романског свештенства и романских епархијских власти у правно подручје ове епархијске власти — Најпосле допуњавана су привремено упражњена места чланова епархијске конзисторије именовањем за то zgodних лица, да би се невољи и оскудици у томе погледу доскочишти могло.

Течајем прошлих десет година умрло је 39 свештеника у епархији, и то: 1888. године: 4, 1889.: 1, 1890.: 3, 1891.: 9, 1892. 8, 1893.: 4, 1864.: 2, 1895.: 1, 1896.: 5, 1897.: 2.

Канонични отпуст из епархије добило је 9 свештеника и то: 1893.: 4., 1894.: 2., 1896.: 2, 1897.: 1. Осим тога добио је јереј Станко Жупански, који је именован привременим професором у срп. прав. богословском училишту у Рељеву, допуст за сад на годину дана за Босну и Херцеговину.

Од свештеника, који су течајем прошлог десетгодишња умрли, били су чланови епархијске конзисторије: јереј Матеј Предраговић, бивши парох у Куманима, јереј Павле Димић, бивши парох у Башахиду, протојереј Милош Јанковић, бивши парох у Турском Бечеју, протојереј Павле Јавановић, бивши парох Сиришки и администратор протопресвитерата Арадског, јереј Јефтимије Јовановић бивши парох Тарашки, протојереј Андрија Петровић, бивши парох Арадски, јереј Максим Јакшић, бивши парох Тисахиђошки и игуман Никанор Недељковић, бивши настојатељ манастира Бездина.

Течајем прошлог десетгодишња преминуо је и световни члан ове епархијске конзисторије др. Павле Стевановић лечник у Темишвару. За тим овоепархијски фискал и члан поверенства за провађање јерархијско имовних деоба у помешаним српско-романским црквеним општинама, адвокат Петар Ивковић. — За привременог епархијског фискала постављен је др. Светозар Димитријевић одветник у Темишвару и члан ове епархијске конзисторије, а чланом

поверенства за провађање споменутих деоба постављен је члан ове епархијске управе и председник сиротинског стола у Темишвару Коста Стевановић.

Одселели су се из подручја ове епархијске конзисторије 1888. Платон Телечки, данашњи архимандрит Крушедолски и Миша Сабовљевић, бивши адвокат у Чакову.

Течајем прошлих десет година наступила је промена и на челу ове епархијске власти у толико, што је бивши епископ дијецезан ове епархије и данашњи св. патријарх српски, Георгије Бранковић, 1890. године срп. прав. народ. црквеним сабором у Карловцима изабран и његовим цар. и апост. краљ. величанством превишње потврђен за архиепископа и митрополита карловачког и патријарха српског, који је положај он заузео 29. априла 1890., али је и као таков стајао на челу епархије темишварске све до 11. (23.) априла 1891. када је управу епархије темишварске преузео био привремено блажене памети епископ вршачки Нектарије Димитријевић. Октобра пак месеца 1891. изабран је синодално и по превишње полученој потврди посвећен је дана 12. (24.) децембра 1891. за епископа дијецезана темишварског данашњи преосвећени господин епископ дијецезан Никанор Поповић, који је епископску столицу своју свечано заузео дана 4. (16.) фебруара 1892. године.

И у чиновничком особљу ове епархијске власти збивале су се течајем прошлог десетогодишња промене у толико, што је у години 1890. постављен био привременим епархијским бележником сада већ покојни јеромонах манастира Бездина Сергије Шакрак Нинић, иза њега 1891. тадашњи одветнички кандидат Ђура Видицки, а када је крајем априла 1895. стални бележник Петар Милић на томе звању оставку дао, опет јеромонах манастира Бездина Георгије Видицки а по одласку његовом октобра 1895. за војничког свештеника у Фијуми данашњи привремени бележник протођакон Евгеније Летица.

1889. године наступила је промена и у једној особи епархијског епитропа у толико, што је епитропом таквим постављен судија код кр. судбеног стола у Темишвару Јован Ристић на место умрлог Косте Влаховића бившег великог капетана у Темишвару, а 1897. године у особи и другог епитропа епархијског

у толико, што је место пок. др. Бранка Стефановића, бившег практичног лечника у Темишвару и подпредседника овоепархијског административног одбора, постављен таквим епитропом барон Ђура Рајачић велепоседник из Темишвара.

У управи подручних манастира наступила је промена у толико, што је 1891. године умировљен игуман Калоним Ђорђевић, настојатељ манастира св. Ђурђа на терет благајнице истог манастира, и постављен је управитељем истог манастира намесник манастира Бездина јеромонах Стеван Николић, 1894. пак умро је игуман Никанор Недељковић настојатељ манастира Бездина, па је за настојатеља тога манастира дошао почетком 1895. архимандрит Исак Дошен, дотадашњи настојатељ манастира Хопова у архидијецези, који је постављен и подпредседником овоепархијске конзисторије, пошто је дотадашњи подпредседник протојереј Кузман Станић оставку на томе звању дао.

Течајем прошлих десет година одликовано је 10 свештеника правом ношења црвеног појаса, 5 насловом протонамесника и три насловом и чином протојерејским.

Прелазећи на статистични преглед стања епархије, слободна је потписана епархијска власт истакнути, да је крајем 1896. године било у епархији 79 цркава; но пошто је течајем 1897. године саграђена црква у Моноштру, имаде данас свега 80 цркава. Пароха имаде 103; течајем 1897. уврштена је парохија у Чоки из V. у VI. плаћевни разред, у Тиса Св. Миклушу из III. у IV. разред, две парохије у Срп. Црњи смањене су споразумом свештеника и општине једна из II. у IV. а друга из III. у V. плаћевни разред, парохија у Модошу уврштена је у III. плаћевни разред, и у Турској Кањижи из II. у III. плаћевни разред. Према томе имаде данас парохија I. разреда: 17, II 17, III 13, IV 15, V 10, VI 31. = 103.

Крајем 1896. било је у епархији 52 пароха, 31 администратор парохије, 17 системизованих парохијских помоћника, 2 протопрезвитератска капелана, 5 личних капелана, 6 умировљених свештеника, 4 ђакона; укупно 114 свештених лица на парохијама

Течајем 1897. године попуњена су стално обављеним избором упражњена парохијска места, у Чакову, Срп. Итебеју, Сараволи и Батоњи.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Велики број администратора парохија раз-
јашњава се у првом реду тиме, што је понуда
за свештенство за много парохија због слабе
дотације и сувише слаба и малена, тако да за
многе општине недостаје мирског свештенства,
па се одређују као администратори парохија
јеромонаси подручних манастира Бездина и
Св. Ђурђа, даље тиме, што због слабе дота-
ције има на парохијама приличан број мирских
свештеника, који због мањкаве формалне квали-
фикације не могу бити принуштени к' избору
за пароха; и најпосле тиме, што неки све-
штеници и ако су оспособљени не траже сталног
намештења у извесним местима, а и општине
многе не изјављују жеље да бирају свештенике.

— Код неких општтина пак мањкају предуслови
за стално намештање свештеника. Неоспосо-
бљених мирских свештеника, који се налазе
као администратори парохија, имаде данас 9.
а јеромонаха као администратора парохија 11.

Нису попуњена стално ни два протопрез-
витерска места: у Араду и Темишвару. У
Араду је нередовно управно стање, будући до
данас још није решен односни уток распуштене
црквено-општинске управе, поднесени на над-
лежно високо кр. угар. министарство у Бу-
дапешти, па стога није могуће ни мислити за
сад за избор пароха проте у Араду. У Теми-
швару пак, где има бити седиште протопрезви-
тера, затекао се је као изабрани парох теми-
шварско-градски у часу смрти последњег про-
топрезвитера протојереј Кузман Станић, коме
је поверена у своје време и управа прото-
презвитерата. Док се данашњи администратор
тога протопрезвитера као парох темишварски
у животу налази, избора протопрезвитерског
бити не може. — Свештенство живи с врло
малим изузетком у добрим одношајима с вернима.
Узроке малом броју тога незадовољства са све-
штенством од стране верних треба тражити
највише у питању дотације свештеничке.

Назарена је било у епархији крајем 1896.
године 668. узроци појави те секте до данас
испитани нису, па је тешко просудити, да ли
ће можда у свом распростирању напредовати.
Но како све повољније спрежније и орније
свештенство за вршење душепопечитељске слу-
жбе на парохије долази, оправдана је нада,
да ће та зараза устукнути или барем да за
дуго напред ићи неће моћи. — И ово је тачка,
где би се имало озбиљно промислити о сходној

дотацији свештеничкој у слабо дотираним па-
рохијама, да би се задобило што више младих
људи за тешки свештеничких позив.

Против ширења назаренства не предузимају
се данас друге мере какове, осим проповеди
свештеничке у цркви и усмени разговори све-
штеника с појединим члановима те секте ради
разумевања истих о правилности њиховог ве-
ровања.

Течајем 1897. године издана је наредба
подручном свештенству и црквеним општинама,
да заснују домовне протоколе и да у ту сврху
установе несумњиво и поуздано број душа у
дотичним парохијама. Извештаји окружних про-
топрезвитерата у овој ствари за годину 1897.
још поднесени нису, па с тога није могуће
навести тачан број душа и православних до-
мова у епархији, но тај број према несигурним
податцима, који су поднесени овој епархијској
власти крајем 1896. године износи 141.464
душа и 37146 православних домована. — Није
могуће ни друге податке тачно навести, кад
извештаји протопрезвитерских звања о томе за
1897. годину још стигли нису. Али према спо-
менути податцима за 1896. годину било је
крајем 1896. године законитих брачних пари
око 32.000, дивљих бракова 1406, мешовитих
бракова 164.

Број душа умањило се последњих десет
година за то што је услед проведења јерар-
хијске имевне деобе у горе споменути бившим
мешовитим црквеним општинама око 10.000
Романа иступио из свезе српске јерархије,
односно из свезе епархије темишварске.

Течајем минулих десет година изгубила је
епархијска власт врло велик број чланова
својих. Осим свештеничких чланова, којих су
имена споменута већ напред у овом извештају,
преминула су течајем прошлих десет година
још и ови световни чланови: Александар Три-
фунац велепоседник у Лопадури, Теодор Но-
ваковић умировљени званичник у Темишвару,
Ника Јовановић умировљени кр. судија у Вел.
Кикинди, Михајло Несторовић умировљени зва-
ничник у Темишвару и Атанасије Каракашевић
умировљени порезни званичник у Темишвару.

Изузев окружне протопрезвитере, Вел. Ки-
киндског Ђорђа Влаховића и Вел. Бечкеречког
Љубомира Панића, који су по свом достојан-
ству чланови епархијске консисторије, живи су
данас од изабраних редовних чланова: прото-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

www.unilib.rs

јереји Трифун Бранковић парох фабрички, Ника Николић парох кнежки, јереј и протонамесник Јован Новаковић администратор парохије и протопрезвитерата арадског, Калоним Ђорђевић умировљени игуман манастира Св. Ђурђа, Јован Ристић умировљени судија кр судбеног стола у Темишвару, др. Живко Богдан градоначелник у Вел. Кикинди, др. Светозар Димитријевић одветник у Темишвару, др. Милош Ђорђевић одветник у Вел. Бечкереку и Владимир Жупунски велепоседник у Канаку; дочим су од изабраних чланова заменика у животу још данас: протојереј Кузман Станић парох темишварски и администратор протопрезвитерата темишварског и Милош Рајковић парох Драч-Врањевачки, јереј и протонамесник Светозар Дражић парох Срп. Крстурски, за тим јереји: Александар Јовановић парох Срп. Елемирски, Андрија Путић парох у Срп. Чанаду, Јован Јакшић парох у Срп. Црњи и Петар Перић парох у Башахиду, и најпосле Коста Стевановић председник сиротинског стола у Темишвару.

Именовани су пак члановима заменицима: јереј Милан Жан администратор парохије у Мехали, др. Јован Лалошевић судија код кр. табле у Темишвару, др. Милош Каракашевић практични лечник у Темивару и др. Ранко Гранић одветник у Вел. Кикинди.

Епархијска скупштина држана 1872. године закључила је под бр. 53., да епархијска конзисторија има састојати из 24. редовна члана и 12. чланова заменика; према чему би морало бити 16 редовних и 8 заменика свештеничких чланова, дочим би световних чланова имало бити 8 редовних и 4 заменика. У ствари има конзисторија данас без протопрезвитера само 4 свештеника као бирана редовна члана и 7 свештеника бираних чланова заменика, дочим од световних бираних чланова има данас редовних 5, а члан. заменика само 1. Ваљало би према томе изабрати 12 свештеника за редовне чланове, 1 свештеника за члана заменика, 3 световњака за редовне чланове и 3 световњака за чланове заменике.

Пре завршетка овога извештаја слободна је потписана епархијска конзисторија упозорити славну епархијску скупштину на један велики мањак у строју епархијске конзисторије, који се састоји у томе, да епархијска конзисторија нема посебног референта свога, као што га је за-

мишљао превишњи кр. отпис од 10. Августа 1868. И баш за то, што тај орган духовног отсека своју законску основу у споменутом превишњем кр. отпису имаде, ваљало би се сходним начином побринути и нужне мере предузети, да се постављање таковог органа омогући.

Умољава се на основу свега изложеног славна епархијска скупштина да би поднесени јој извештај подписане епархијске конзисторије на знање узети, упражњена места чланова у епарх. конзисторији поунити, и сходне кораке ради системизовања и што скоријег постављања духовног референта при овоепархијској власти учинити изводела.

Из пленарне седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 17. (29.) марта 1898.

Никанор,
епископ.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Архијереји ктитори манастира Врдника-Раванице.

Када се из Србије у Сент Андрију, а из Сент-Андрије у Манастир Врдник доселише Калуђери са св. телом цара Лазара нашли су они тада малу и незнатну и кућу и цркву, и у ту малу цркву положише тело косовског мученика цара Лазара. Од тога доба народ је са свију страна долазио да се поклони светом: гробу и да тражи телу лека а души утехе.

Са свију страна похиташе и болни и здрави да целују тело светитеља, које је Бог на утеху народу српском прославио. Малена је црква била да прими о Видовдану толики многобројни народ те зато се још 1759 год. стара бригом очинском и архијерејском митрополит Павле Ненадовић* како да се нова и већа црква подигне. Митрополит Ненадовић није доживео, да се нова црква подигне, али се његово светло име као ктитора и данас спомиње, јер је више пута са мањим и већим свотама манастир даривао за зидање ћелија и оправку цркве. Митрополит Мојсеј Путник посећује манастир Врдник 1785. год.** те се и он стара, саветује, како да

* Види се по једном записнику у Ман. Врднику из год. 1759.

** Манастирски записник 1781. г.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

отпочне градња нове цркве, јер стара је претила да ће сваки час пасти. И његово се име спомиње као ктитора ове свете задужбине; али и овај митрополит није доживео да се отпочне градња цркве, јер је потребна била већа свота новаца.

Епископ Костајнички Јосиф Стојановић пострижник Ман. Врдника основао је фонд за зидање нове цркве са свотом од 3.348 ф.

Митрополит Јован Ђорђевић прилаже манастиру више пута мање и веће своте новаца, и једно велико сребрно кандило рађено у Бечу, прилаже га на службу Богу и цару Лазару.

Спомиње се као ктитор манастирски епископ Арадски Синесије Живановић.

Прилаже 500 фор. епископ Вршачки Викентије Поповић на зидање нове цркве. — Стара црква дочекала је и митрополита Стефана Стратимировића, и, по његову налогу куши се по народу милостиња за зидање нове цркве Раваничке и он сам потписује записник примања 1799. г. Године 1801. служио је митрополит Стратимировић архијерејску литургију у манастиру Врднику Раваници и том приликом уверио се да је црква и трошна и мала и да се што пре мора приступити градњи нове цркве те и сам већу своту новаца прилаже у ту сврху. Исте године на дан 8. септембра освећује темељ нове цркве Раваничке архимандрит Крушедолски Гедеон Петровић, а 15 јунија на Видов-дан 1811. г. освећује нову цркву митрополит Стратимировић и пренаша из старе у нову цркву св. тело цара Лазара.

Светли су ово и дивни примери архијерејске љубави према овој задужбини, а прилозима својим упалише кандило у овом светом храму које ће вековима светлити. И народ је пошао примерима својих архијереја те је лепе своте прилагао на зидање нове цркве. Имена се њихова спомињу, а прилози су њихови најбољи сведоци љубави њихове према задужбини, која чува тужни спомен са Косова.

На Ђурђев дан 1898. дарива ову свету Богомољу даром великим Његова Светост Преузвишени Господин *Георгије Бранковић* митрополит и патријарх српски, даром од *једне хиљаде форината* да се црква

изнутра поправи. Међу архијерејима приложницима засијало је и ново име повога ктитора, и благодарно братство ове задужбине на дару томе и милости архијерејској код св. престола и живота цара-мученика шаље молитву творцу небесном: Не ускрати Боже овако ретке архијерејске милости, добротe и љубави, према цркви, школи, народу и срп. задужбинама, не ускрати и помјани Господи свјатјешаго патријарха нашега *Георгија*.

Сергије Попић

Под утицајем једне корисне установе.

Било је то једног дана месеца августа прошле године. Шетао сам се по улицама северне Палмире — Петрограда. Могло је бити око шест часова пред вече. Због кише, која је почела јако падати, хтедох већ, да се вратим дома, те идући застадох поред цркве, подигнуте за спомен избављења царске породице од смрти, приликом рушења влака на харковској железничкој прузи године 1888. Одмах уз цркву видех и једно здање на спрат с натписом: „Общество для распространения религиозно-нравственного просвѣщения въ духѣ православной церкви.“

На звонику црквеном је звонило звоно, а народ је — при свем том што је био тежатник и што је киша падала — у довољном броју хитао на бденије. Уђох и ја, у доста лепо распоређену, али још потпуно неукрашену цркву.

Бденије се започе. Прво је служено вечерње, а затим јутрење. Служио је свештеник с ђаконом, а појало је неколико појаца тихо и умилно. Народ је живо пазио на све, што се читало и појало, и приљезно се Богу молио. Кала се богослужење свршило народ нагло поврви кроз један ходник на поље; сваки се отимао, да што пре доспе до излаза. На први мах ми је ово гурање и ова хитња била врло необична, али им узрок тек тада сазнадох, када уместо да изађемо на улицу, ми из коридора ступисмо у једну велику салу, осветљену електричном светлошћу. Видех, да ће овде нешто бити. Али шта, то не знадох.

У сали је био један висок подијум, а на њему проповедаоница и хармонијум. На зиду у прочељу висила је велика икона пресвете Богородице с младенцем Христом на рукама.

Половина сале пред подијумом била је узета у ред поређаним столицама, а половина је била празна. Сасвим у дну сале стајала је тезга са великим долапом, на коме су биле поређане књиге за продају.

Кад већ сви уђосмо у салу и када заузмемо места, овлада велика тишина. Тада ступи на подијум ђакон с књигом у руци и окренувши се према икони поче појати молитву св. Духу: Царю небесный, коју и народ прихвати и с одушевљењем до краја отпоја. После тога ђакон стаде на проповедаоницу и поче из спремљене књиге читати популарно написано предавање: „О чудесима.“ Народ га је запетом пажњом слушао и при свакој значајнијој мисли — по Русима урођеном убичају — крстио се. По свршетку предавања свечано је отпојана Богородичина песма „Достојно естъ ѣѡво во истинѣ“ и т. д. Појање песама било је веома дирљиво, ту дирљивост и свечану величанственост појању давала је истинска побожност, која краси свакога православног Руса.

Кад се народ поче разилазити приступих поменутом ђакону и замолих га, да ми разјасни којим поводом ово све бива. Из одговора му сазнадох, да „Друштво за ширење религиозно-моралне просвете у духу православне цркве,“ постоји од године 1881. А од када је ова црква, а поред ње и иста сала подигнута т. ј. од 1888. г., своје званично седиште има на том месту. Предавања се држе сваки дан пре и после подне, а читају их наизменце духовни и световни чланови поменутог друштва. Пре подне се држи предавање, после подне литургија, а у вече бденија. Сва су предавања написана популарним и лако разумљивим стилем. Световњаци читају предавања у цркви обучени у стихарима. — Друштво издаје и популарне књиге, којих је садржина вазда религиозно-моралне тенденције; цена је књигама врло умерена, да их и сиротиња врло лако набављати може. Крађа предавања се отштампавају и на засебним листићима, те се бесплатно раздају.

Осим поменуте цркве, друштвени чланови држе сваки дан предавања и у цркви код варшавске станице, куда често долази и држи поуке, у целој Русији, са света живота и добротворних својих установа, чувени и прослављени протојереј Јован Сергијев Кронштадски.

Слушалаца има увек у довољном броју и

обично су из нижих сталежа; већином људи неписмени, те који се због тога не могу да послуже књигама. Али, и ако је већина слушалаца из нижих сталежа, ипак се не може тврдити, да осим њих нема слушалаца и из других друштвених слојева.

Благодаривши ђакону на објашњењу, пођох кући својој.

*

Враћајући се дома са овога предавања, обузело ме неко необично чувство. Бејаш пуно задовољан, што улучих прилику, да се уверим и лично осведочим, како се Руси на сваком кораку старају, да науку св. цркве православне што боље и јаче укорене у срцима својим. Радовах се што видех, да је руски народ заиста искрено одан св. Православљу и што је у великом степену пријемљив за све оно, што се вере и цркве тиче. Веселила ме је појава та, јер ме је уверила, да се баш у срцима оних „малих и незнатних“, — који гутаху слатке и спасоносне речи науке Христове, слушајући их из уста проповедникових — налази чврсти темељ и непоколебива основа велике и славне будућности светога Православља.

Али радосна чувства та, не моглоше ми остати чиста и непомућена. Сунце које ми је огрејало душу и срце при мислима о благотворном дејству овога друштва и његова рада, поче ми залазити; ја осетих да хладан ветар, који ми с југа из мога завичаја духну, поче залеђавати на северу огрејану душу и открављено ми срце. Сетих се моје постојбине, сетих се цркве православне у њој, сетих се религиозно-моралног васпитања нашега народа и дође ми, да се заплачем. Пред очима ми се указа страшна запуштеност; земљиште њезино не бејаше неплодно, већ напротив веома плодно, али занемарено, запарложено. Благо семе, које у њега бацише за веру православну одушевљени праоци и оци наши, заборављено и занемарено у њему је пропало. Видех да је у мом завичају овладала највећа равнодушност и учмалост према свему ономе, што се назива светим, небеским, божанственим. Куда ће нас одвести тај страшни индиферентизам, то заостајање? Куда, ако не у пропаст, немаром нашим спремљену пропаст. . . .

И већ када мишљах, да ће ме ове страшне мисли о будућности православне цркве у народу нашем, до највећег очајања довести пре-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

дух се и помислих: Зар се не би могло томе злу доскочити? Зар нем се пропаст не би могла спречити? Како да не, добра воља, свето одушевљење и неуморан труд с уздањем на помоћ и милост Божју, може много, врло много учинити. Код нас је заиста немар и мртвило у религиозно-моралном животу, али ипак зато имамо ми и ваљано спремних, орних и вољних људи, који би радо употребили све силе своје и све способности своје, за стварање лепше будућности у том погледу. Народ би требао да обдари те људе *поверењем и љубављу* својом и успех рада је осигуран.

Зар се не би могло и код нас основати такво једно друштво, којему би била циљ ширење просвете у духу свете цркве православне; које би издавала популарно написана дела и часописе религиозно-моралне садржине; које би имало у сваком и великом месту себи потчињене органе, те би на тај начин вршило свету мисију *буђења верске свести* у народу нашем. Јер само пробуђена и ојачана верска свест и на њојзи основана љубав према св. цркви у стању ће бити, да одбије од свете цркве наше и народа нашег страшну најезду назаренску, прозелитску трговину рим-папства, безобзирне нападаје модерне цивилизације и друштвене покварености, те тиме да осигура и међу нама славу Православља и да нам постави чврст темељ привремене среће и вечитога блаженства.

Зар неби и код нас могли свештеници и учитељи, бар сваке недеље и празника, лети у цркви или у порти, зими пак у школи, скупљати народ и држати развитуку му сходна предавања религиозно-моралне садржине?

Заиста, да би такав систематски и сложан рад морао уродити добрим плодом за свету цркву и народ; бољим од рада који се данас код нас води и коме је јадна дивиза: „Не поштуј никога, обарај углед цркве вређањем представника црквених, гази установе црквене и стварај неку нову цркву, која се неће оснивати на *скамењеним канонима* већ на *вољи народа* (разуми, променљивој људи наметвођа народних).“ —

Зар ми не би могли одбацити партијске трзавице, које нам разједају црквено-народни организам, те се љубављу с једне и с поверењем с друге стране прихватити рада пуног светог одушевљења за славу цркве православне,

која је најсигурнији залог и земаљске и небеске среће милога нам српскога народа.

Не дангубимо, већ за времена латимо се рада, док нас не прогута тама коначне пропасти, у којој ће свако настојавање узалуд отићи и сваки труд безуспешан бити! Не заборављајмо речи Спаситељеве: **Ходите, дондеже свјетлѣ имате, да тма вѣсѣ не ѣметѣ.** (Јов. 12., 35). Сљедујмо им, оне ће нас спасти!

Ст. С. Илкић.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Његова Светост,) преузвишени господин, патријарх *Георгије Бранковић*, бавио се целе прошле недеље у Будимпешти, присуствујући седницама делегација. Његову Светост пратио је на том путу синџел и професор богословије г. др. *Георгије Летић*.

(Радња архидијезалних епархијских власти.)

I. Седница архид. *административног одбора* одржана је 14. (26.) априла 1898. под председништвом Његове Светости преузв. господина патријарха српског *Георгија*, у којој су између осталог решени ови предмети: Узети су на знање извештаји вис. кр. земаљ. владе о подареној припомоћи из земаљ. средстава црквеним општинама у Визићу и Вогњу, те су о томе исте општине извештене. — Одлука саборског одбора, којом је потврђено онострано решење у предмету установљења станарине парохијумском М. Ш. а уток срп. прав. црквене општине румске одбијен, саопштена је интересантима. — Одлуком саборског одбора дозвољено је јереју П. З. парохијуму у К. повишење свог улога у митроп. мировински фонд. — У смислу одлуке саборског одбора позване су управе подручних манастира, да поднесу своја изјаснења у предмету предлога гимназ. катихете јереја Ивана Маширевића ради оснивања пчелињака по манастирима. — Извештен је саборски одбор, да је срп. правосл. црквена општина у Белегишу издала пуномоћ фискалу народ. црквених фондова Дру М. Политу у сврху вођења парнице против некојих узурпатора једног дела сесије, коју јерархијски фонд ужива. — Наложено је некојим уживатељима актуалних парох. сесија, који су са уплатом пореза и еквивалента заостали, да тој дужности код надлежне финансијалне власти одмах и у будуће редовно удовољавају. — Узета је на знање и равнање одлука саборског одбора, по којој су

прорачуни подручних манастира за 1898. годину одобрени тим, да се исказани вишци у половици у приход клирикалног фонда, а у другој половици у приход манастирског фонда уврсте. — Донесена је одлука у погледу истеривања заосталих саборских трошкова од подручних црквених општина. — Извештен је саборски одбор, да се одлука његова гледе пронађених свота у рачуну управе манастира Крушедола од 1889—1890. године, које би Др. Емилијан пл. Радић, као бивши настојатељ истог манастира, пошто су неликвидне, манастирској благајни накнадити имао, истоме никада уручити није могла, јер неће да прими. — Одобрени су уговори и то: управе манастира Хопова у сврху издања под закуп манастирског каменог мајдана; управе ман. Шишатовца у сврху издања под закуп 26 јутара оранице и манастира Беочина гледе купа земљишта за манастир. — Срп. правосл. црквеној општини у Бешенову дозвољена је препродаја некојих на јавној дражби купљених честица с тим, да се са дотичним купцима склопљени уговори административном одбору на одобрење поднесу. — Позвана је управа манастира Ш., да у сврху замољене измене некојих честица манастирског земљишта пацрт и грунтов. извадке од заменити се имајућих честица поднесе. — Молба црквене општине у Суботишту ради припомаћи из јерархијског фонда у сврху плаћања парохијала спроведена је с препоруком саборском одбору. — Молба Ж. Т., пароха у Добановцима, да се тамошња парохија из II. у I. разред повиси, издавна је дотичној црквеној општини на изјаснење. — Није одобрен избор целокупне цркв. скупштине у Ердевику, него је наређена делимична обнова цркв. скупштине и одбора. — Наложено је црквеној општини у Вуковару, да има извршити до сада закључено и одобрено зидање парох. дома и у ту сврху подигнуће односног зајма. — У смислу отписа надлежних политичких власти предузети су кораци у погледу ликвидације дугова за откуп десетка манастира Б. и Г. — Извештено је кр. финансијално равнатељство у Вуковару, да се камате регално отштетних обвезница ман. Хопова употребљују само на науковне, добротворне и нијететне сврхе те на издржавање браства, помоћу кога се те сврхе постизавају. — Позвана је црквена општина у Шуљму на разјаснење у предмету оправке тамошњег парох. дома. — Није одобрен прорачун за 1898. годину црквеној општини у Буђановци, јер у цркв. скупштини није присуствовала барем једна трећина скупштинара а и распорез је учињен и на душе за рад неспособне. — Одобрени су прорачуни за текућу годину некојим цркве-

ним општинама уз односне примедбе а некоји су враћени на допуну. — Није одобрен закључак црквене општине у Стејановци гледе повишења парохије из VI. у V. разред, јер није веродостојно исказан број православних душа и материјално стање црквене општине и парохијана. — Опомењена је цркв. општина у Ст. С. на пристојнији начин писања према претностављеним властима те јој поново издан налог гледе поднашања рачуна. — Издао је налог црквеној општини у К. ради дражбене продаје куће А. В. у сврху подмирења наслебног дела. — Позвана је црквена општина у Осеку, да већ једном удовољи налогу, издаоном ради поднеска основних писаха или опорука тамошњих заклада, и да се оправда, зашто то до сада учинила није. — Одбијен је уток Дра В. Н. из И. у погледу по црквеној општини неправилно одмереног му парохијала. — Одређен је извиђај против председника цркв. општине у Трпњи гледе руковања црквено-општинским иметком. — Извештена је управа ман. Крушедола о одговору франц. угарског осигуравајућег друштва у предмету брисања полице за осигурање. — Упућена је цркв. општина у Ашањи и Моровићу, да намеравају оправку тамошње цркве путем јавне лицитације на мањак предузме и односни дражбени записник заједно са трошковином цркв. скупштини на претрес а по том админ. одбору са скупштинским закључком и са најбољим досталцем по цркв. одбору склопљеним уговором поднесе. — Препоручена је молба цркв. општине у Бољевцима петроварадинској имовној општини ради подарења припомаћи за градњу парох. дома. — Наложено је неким цркв. општинама, да скупштинске и одборске закључке, који непосредног одобрења од административне власти требају, засебно и у одељеним поднесцима достављају и да у поглављу седничких записника свагда поименце назначе присутне чланове. — Донесено је решење гледе поделе плодова на парох. сесији између пароха у Б. и наследника пок. Д. М. умировљеног пароха буђановачког. — Упућен је приврем. црквени одбор у Белегишу, да спроведе организацију тамошње цркв. скупштине и одбора. — Дозвољено је цркв. општини у Сурдуку брисање непокретности на корист малодобне Д. В. Теодоровић, пошто је иста непокретност погрешно на цркв. општину преведена. — Пошто се обнове црквених скупштинара путем бирача имају обавити, то је неким општинама, у којима су те обнове по цркв. општини спроведене, наређено изновично поступање у овом погледу. — Потврђена је организација цркв. скупштине у Г. Товарнику и уврштена у ред самосталних цркв. општина. — Из-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.uniljub.rs

Извештај је цркв. општина у Мирковци, да ће јој се дозвољена куповина до три јутра оранице од Ђ. В. тек тада одобрити, када се над тим земљиштем оставинска расправа доврши. — Дато је упуство цркв. општини у Мањелосу у погледу зидања куће на извору „Врањашу“. — Извештено је кр. финансиј. равнатељство у Вуковару, да је цркв. општина у Мањелосу од иметка, који је на јавној дражби у 1894. години купила, основала парох. закладу за издржавање месног пароха, и да тај са таковоом сврхом иметак није власна цркв. општина продати. — Одобрено је куповање дотичног земљишта цркв. општинама у Мирковци и Чалми, а оној у Иригу продаја једне куће и палете. — Издано је сходно упуство цркв. општини у Јаску гледе оправка тамошње цркве. — Наложено је цркв. општини у Н., да тамошња татори имају свако ма најмање примање и издавање преко недеље у смислу наредбе за рачуновође у своје ручне а по том на концу недеље у благајнички дневник, који се у каси чува, унашати, свака три месеца закључивати и цркв. одбору на преглед поднашати. — Издани су за управе манастирске зготовљени обрасци ради исказивања продаје односне количине у закуп издане и за домаћу потребу исечене шуме преко године. — Упозорене су неке црквене општине, да се цркв. председници не бирају за такове на шест година него за време, колико им скупштинарски мандат траје, те се као и остали скупштинари жребању подвргавати имају. — На пријаву неких црквених појаца, да не добијају прописану награду за појање у цркви, наложено је дотичним цркв. општинама, да пријавитељима уштитну награду уредно све дотле издавати имају, док исти појачку дужност савесно у цркви и свима јавним црквеним богослужењима вршили буду.

II. Седница архидијецезалне Конзисторије одржано је 15. (27.) априла о. г. под председањем Његове Светости патријарха српског *Георгија*, у којој је између осталог решено: — Узет је на повољно знање извештај Његове Светости о рукоположењу архиђакона Дра *Георгија* *Летића* и протођакона *Евгенија* *Летице* за презвитере (синђеле). — Препоручена је подручном свештенству књига „О дужностима парохијских свештеника“, коју је у српском преводу издала задарска правосл. конзисторија. — Свршени богослов *Д. М.* опредељен је на молбу његову за администратора парохије у Гор. Товарнику те је вис. кр. земаљ. влада умољена, да реченом богослову подели опрост од мањкајућих година. — Пресуда у дисциплинарној парници против јереја *Г. М.* постала је правољном. — У смислу

замолнице кр. земаљ. владе наређене су неке допуне у матицама крштенних код парохијских звања у Земуну и Вуковару. — Путем протопрезвитерских звања позвано је свештенство у подручју бивше војене крајине на извештај, да ли се у тамошњим црквама налазе на чувању какове пуковничке заставе или врпце. — Узет је на знање извештај кр. земаљ. владе о поделењу наслова „професора“ *Александру* *Живановићу*, катихети на средњим заводима у Осеку. — Достављена је удовој пок. пароха пештинског *Душана* *Ђорђевића* као и удовој пок. пароха негославачког *Саве* *Поповића* одлука Саборског Одбора у погледу њене пензије. — Исто тако достављене су одлуке саборског одбора јерејима *С. М.* *умировљ.* пароху у *И.*, *И. К.* *умировљ.* пароху у *И.* и *К. М.* *умировљеном* пароху у *Р.* гледе дозначења им односне мировине. — Узета је на повољно знање одлука Саборског Одбора гледе подарења припомоћи из јерарх. фонда Рајевог селу са филијалима у сврху оснивања самосталне парохије те је умољен административни одбор, да оцепљење Рајевог села од Матице Јамене спроведе. — Позвани су некоји новоизабрани и потврђени пароси, да по захтеву §. 9. сл. а.) уредбе о општем митропол. мировинском фонду своје прилоге по 10 фор. за умножење тога фонда уплате. — Извештен је јеромонах манастира *Боговађе* у Србији *О. Г. Ђ.*, да ће у сасловије овоподручних манастира примљен бити, ако од свог митрополита правољани отпуст получи. — Подељен је у сврху лечења двомесечни допуст настојатељу манастира *К.* *игуману* *Г. П.* те је сходно расположење учињено са управљањем манастира за време његова отсуства. — Умољена је кр. земаљ. влада ради поделе опроста од мањкајућих година свршеном питомцу монашке школе и искушенику манастира *Хопова* *П. Д.* у сврху дочења свештеничког чина. — Избор пароха у *Острову* остављен је *in suspenso*, док се законито стање у цркв. скупштини не спроведе. — Уток некојих становника старобановачких против обављеног избора тамошњег пароха издан је надлежном окружном протопрезветеру на изјаснење. — Пошто се на расписани стечај на упражњене парохије у *Моровићу* *Белом-брду* пријавио само по један компетент, то су њихове молбенице путем надлежних протопрезвитера уступљене дотичним цркв. општинама на изјашнење, да ли тога јединог компетента за свога пароха прима. — Наложено је протопрезвитератском звању карловачком, да учини нагоду између јереја *К. М.* бившег пароха и *О. И. К.* администратора парохије у *Р.* у погледу поделе штоларних прихода. — Премештен је из службених

обзира јереј П. П. са администрације парохије у М. на службовање у истом својству у Негославце, а администрација парохије у М. поверена је привремено О. В. Ј. који је од дужности испомагања пароха сурдучког разрешен. — Услед пријаве јереја Ђ. М., пароха гргуревачког позван је исти јереј, да путем политичке власти затражи ексхумирање назарена Ј. З., кога је његов син у породичном гробљу закопао усупрот кр. земаљ. владној наредби од 12. новембра 1895. бр. 12200, по чијем §. 11. се имају назарени у местном гробљу на оном месту сахрањивати, које је за поворођену и пре крштења преминулу децу одељено. — На пријаву јереја Д. П. пароха у Б., да надлежна полит. власт од њега захтева, да у босанској Крупн рођену и крштену децу од оца Б. И., који се у Б. родио, но сада већ 7½ године у Босни учитељску службу врши, у матице крштених убележи, позван је исти јереј, да дотичну политичку власт са својим захтевом на општин. поглаварство у Б. упути, да оно речену децу у именик завичајника уврсти, дачим их је он дужан само у домовни протокол увести. — Молба филијале Оролић, да се од матице Негославаца у засебну парохију отцепи, издана је надлежном протопрезвитеру да на лицу места потребни извиђај учини. — Молба цркв. општине у Негославцима, да се на тамошњу упражњену парохију стечај расписе, остављена је *in suspensio*, док се коначно не одлучи о оцепљењу филијале Оролић. — Донесена је пресуда у дисциплинарној парници против ј. М. П. администратора парохије у Г. — Решена је молба срп. правосл. црквене општине у Г. Т. у погледу администрирања тамошње парохије. — Полагању стечајног испита приуштен је јереј Ј. К. из И., дачим је овопредметна молба јереја С. Д. из Д. позивом на §. 4. оде. VI. прев. кр. рескрипта одбијена. — Одбијен је Ј. Р. из Марадика, са својом молбом гледе исправка у матицама крштених судским путем побјене законности од супруге му рођене деце те је исти упућен, да код надлежних политичких власти исправак тај затражи. — Одбијен је О. Г. Т. са својим неоснованим потраживањима од манастира Ј. — Издани су односни списи конзисторијалном фискалу за поведење акције против О. Ј. Т. на лишење свештеничког чина ради тешких каноничних преступа. — Узето је на знање изјашњење јереја Д. М., пароха у И., те је С. П. са својом неоснованом тужбом одбијен. — Донесено је седам нових бракоразводних пресуда, шест на развод а једна на сажитије гласећа. — Од апелаторије је осам бракоразводних конзисторијалних пресуда, гласећих на развод брака,

потврђено, дачим је једна на сажитије гласећа преиначена на развод те су исте пресуде дотичним странкама публиковане. —

(Избор свештеника). У Футогу је изабран, са свима против једнога гласа, за парохијскога помоћника досадањи парох у Обровцу јереј Стеван Николић; а у Старој Паланци при избору системизованог помоћника добио је тамошњи администратор парохије Душан Јаблановић, 35, а исти јереј Стеван Николић 44 гласа. У конзисторијалној седници епархије Бачке од прошлог понедељника потврђен је избор јереја *Стевана Николића* у Футогу; а за парохијског, помоћника у Ст. Паланци именован је јереј *Душан Јаблановић*.

Нове књиге.

Из српске књижевности слике и расправе од *Милана Савића*. У Новом Саду. 1898. стр. 223; са овим садржајем: Стеван Стевановић, Јован Старија Поповић, Јаков Игњатовић, Милица Стојадновићева — Српкиња, Милан Јовановић, Милорад П. Шапчанин, Мита Поповић, Коста Трифковић, Миша Димитријевић, Лаза К. Лазаревић, Војислав Ј. Илић.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

Бр. 8.

Год. II.

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРАХ СРПСКИ

ГЕОРГИЈЕ БРАНКОВИЋ

Главни уредник:

Јован Живановић

Одговорни уредник:

Иван Маширевић

Садржај: Христове васкрс. — О вештачком саћу. — Наслон. — Пабирци из пчеларства и пчеларења — Књижевност. — Пабирци. — Одговори.

„Српски Пчелар“ излази једанпут месечно. Цена је листу на годину 2 фор. или 5 дин.

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

IV. год.

У Срем. Карловцима

Бр. 17.

САДРЖАЈ:

Змајова: *Дижимо школе* (Песма.) — Фонд св. Саве. — *Змајова Јовану Сундечићу* (Песма.) — Једа: *Јови Сундечићу* (Песма.) — Стеван Сре-

www.dani.rs. *Нова Тура и под Стура* (Приповетка) 17. — К. Richard Henri Savage: *Моја службена жена*. (Роман) 12. — *Од Загреба до Софије*. 4. — И. Руварац: *Montenegrina* 31. — *Ковчежић*: Књижевни прикази. Књижевне белешке. Просветни и друштвени гласник. Белешке о уметности.

„*Бранково Коло*“ излази сваког четвртка уредно на великом табаку 63/95 см. Цена је листу за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину и Црну Гору на годину 5 фор. За ђаке 3 ф. 50 нов. годишње. За Србију и остале земље 6 фор. на годину.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 42 1-2

Српска прав. црквена општина у селу Јаску, по одобрењу слав. Арх. Адм. Одбора од 14. (26.) априла 1898. бр. 342/197 расписује овим дражбу на мањак ради оправке цркве, која ће се одржати дана 21. маја (2. Јунија) о. г. у 2 сата после подне у дворани српске школе.

По прорач. трошковнику, посао са материјалом: зидарски, дрводељски, столарски и лимарски износи 2352 фор. 61 нов.

Лицитаанти су дужни положити 10% пишманлука. Услови за издавање овога посла, план и прорачун трошкова могу се видети код подносиоца председништва сваки дан, као и на дан дражбе. Црквени одбор задржава себи право поверења према подузимачу — досталцу.

У Јаску 29. априла (11. маја) 1898. год.

Сава Николић
перовођа.

Васа Поповић
председник.

ДРЖБЕНИ ОГЛАС. 43 1-1

Српска православна црквена општина Молека на основу решења свог бр. 31. 32 ех 1898. и одобрења славног епарх. админ. одбора бачког од 27. марта о. г. бр. 512/146 ех 1898. расписује офертуалну дражбу на мањак ради подизања крова на торњу црквеном и покривања истог са бакром и украшавања позлатом.

По одобреном прорачуну износи укупан посао 5714 фор. авр. План, прорачун као и лицитацијони услови могу се сваки дан од 11—12 сати пре подне код општинског перовође видети. Оферти са означењем најниже цене посла имају се поднети за 14 дана, од дана обнародовања овог огласа, а упућени на „Срп. прав. цркв. општину Молеку.“ Сваки подузимач дужан је у име пишманлука положити 10% у готовоме новцу од укупне своте. Општина задржава себи право поверења према подузимачу.

Из седнице црквеног одбора држане 28. априла 1898. у Мољу.

Н. К. Максимовић
перовођа

Аркадије Вуковић
потпредседник.

ЈЕФТИМБЕНИ ОГЛАС. 41 1-2

Српска православна црквена општина Фелд-

варска издаје — на темељу закључка црквеног одбора од 26. априла (8. маја) 1898. бр. ЦО. 55. ех 1898. — око своје св. цркве путем јефтимбене дражбе да се зид од цигаља и камења — а на који ће доћи гвоздена ограда, која је готова — подигне.

Посао тај, издат је путем јефтимбене дражбе 8. (20.) јуна прошле 1897. год., на како подузимач градњу до сада ни отпочео није, то му је посао преко кр. јавног бележника отказан, и сада ће се поново — а на његову штету — издати.

Зидарски тај посао процењен је на 1040 ф. Јефтимбена Дражба тога посла одржаће се у општинској дворани дана 14. (26.) маја 1898. у 2 сах. после подне.

1. Дражби ће се припустити само они дражбеници који сведочбом докажу своју стручност и односно подузимачи, који су сличне послове са похвалом радили.

2. Дражбеници имају пре почетка дражбе 10% пишманлука положити.

По гласу 4. тачке дотичних услова општина задржава себи право поверења према личности, на којој би посао остао.

Прорачун и услова може се сваки дан, а и на дан саме дражбе у општинској дворани видети.

Из седнице црквеног одбора, држане у Фелдварцу 26. априла (8. маја) 1898.

Богдан Поповић

Стеван Кирић

општ. перовођа.

председник.

Ad С. О. 2568./103. ех 1898.

2-2 39

С Т Е Ч А Ј.

Сходно одлуци срп. прав. нар. цркв. саборскога одбора од 10. (22.) марта 1898. расписује се стечај за израду и приказ *плана и прорачуна* за градњу једносратног евентуално двосратног здања, у којем ће бити дворана за држање седнице срп. прав. нар. цркв. сабора са побочним просторијама, као и просторије за сва средњашна митрополијска нар. цркв. автономна здања и то у целини око 40 просторија са потребним површином око 1500[□] метара.

Стручњаци, који се желе одазвати на овај стечај, ваља до 3. (15.) јуна 1898. да потписаном председнику саборскога одбора прикажу скицу о смишљеном нацрту (плану); а рок поднеску инструјисане молбе и односно самога плана и прорачуна је до 1. септембра 1898. по нов кал. с тим, да се има применити размер 1 : 100 и 1 : 200 а приказати ваља фасаду, основе сваког спрата и толико просека, да се могу видети главни делови и склопови ушитне зграде.

План (са прорачуном), који буде саборским одбором примљен, наградиће се са 800 фор. а. вр., план (са прорачуном) пак, који иза тога (примљенога) буде као (други) најбољи проглашен, са 400 фор. а. вр. И један и други припада по том саборском одбору у својину и посед.

Према осталима стеченицима нема саборски одбор никакве обвезе, као што ни у погледу сачињења скица нема обвезе ни према једном стеченику.

Нацрт места, где ће се подићи зграда као и потребан програм о распореду може се видети дневно (у званичне часове) у канцеларији срп. нар. цркв. тајништва у Карловцима, где ће се и потребна разјашњења и евентуална упутства моћи добити.

У Карловцима 18. (30.) априла 1898. г.

Георгије

патријарх,

као председник саборског одбора

С Т Е Ч А Ј. 40 2—3

Патронат срп. вел. гимназије у Новом Саду решио је, да сазида нову гимназијалну зграду са просторијама и размерима, који су преписани за такве зграде наредбом кр. уг. министра богочасти и јавне наставе од године 1892. бр. 6125.

По томе се овим расписује стечај за зготовљење плана, по коме би се та гимназијална зграда назидати имала. На зграду ће се моћи утрошити највише до 100.000 ф. а. вр., те се и планови према томе равнати имају. Приземне површине има свега 300m². Зграда се може подићи на један или на два спрата.

Са плановима има се дати и генералан прорачун. Из плана се мора свакако видети: нацрт основне свакога спрата, даље просек кроз главне степенице и потребан део фасаде у величини 1: 200 и 1: 100.

Ситуациони нацрт земљишта може се у свако доба у писарници потписаног патроната на углед узети.

Најбољи посао биће награђен са 500

ф., а други са 300 ф. а. вр. Награђени планови прелазе у својину потписаног патроната.

Онај, чији се план као најбољи прими моћи ће евентуално добити налог, да изради детаљирани планове.

Овај се стечај отвара до 15. (27.) јунија 1898., до кога се рока дотични планови имају поднети потписаном патронату.

Из седнице патроната срп. вел. гимназије у Новом Саду, држане 15. (27.) априла 1898.

Председништво патроната.

Ad K. 277/173 ex 1898.

38 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију IV. разреда у Лединцима овим се стечај расписује. Комитенти нека своје прописно биљеговане и инструкисане молбенице надлежним путем овој конзисторији до укључиво 15. (27.) маја о. г. поднесу.

Из седнице архијерејске конзисторије, држане у Карловцима 15. (27.) априла 1898.

Архијерејска Конзисторија.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Долеподписани препоручујем своју од 60 година постојећу и добро снабдевену

ВОСКАРСКУ РАДЊУ

особито пречасној господи свештеницима и г. г. тоторима црквеним, будући да во-сак сам израђујем и белим, то се налазим у стању своје штоване муштерије послужити са финим воштаним свећама по 2 фор. кила. — Пошиљке од 5 кила и даље шаљем франсо. Ако је пошиљка 10 кила и даље онда сандучић не рачунам.

Молим у штованим наредбама означење колико свећа у кили да буде, које савесно и тачно извршујем. На захтевање шаљем мустре.

Стеван Станковић

воскар.

7—10

Шиклош (Варањска жупанија).

Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног редр ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.